Pavel ȘUȘARĂ

Ochiul lui Sorescu

Abstract

Endowed with painting talent, having a lot of exhibitions, Marin Sorescu was one of the most attentive art observers. He had exceptional intuition and intelligence. His paintings, oscillating between abstractionism and figurative, reveal a profound and complex vision.
Keywords: Marin Sorescu, painter, painting, exhibition, art critic.

Relația scriitorului cu artele plastice este una străveche și profundă în cultura noastră, și nu numai, de multe ori, și în anumite momente, depinzând de ea chiar evoluția fenomenului artistic însuși. Textele lui Delavrancea și ale lui Vlahuță despre Grigorescu, observațiile lui Vlahuță despre Brâncuși, scrierile lui Arghezi despre Luchian sau ale lui Oscar Walter Cizek, Vianu, Blaga, G. Călinescu etc. despre artiști sau despre fenomenul artistic, în general, sunt adevărate puncte de referință pentru receptarea și înțelegerea artei românești în câteva dintre momentele sale esențiale. Chiar dacă textul scriitorului este mai puțin tehnic decât acela scris de esteticieni și de criticii de artă profesioniști, el are marele avantaj de a fi mult mai inteligibil și de a vehicula judecăți simple și nuanțate în același timp, lipsite de acea crispare academică pe care specialistul o afișează ca argument nemijlocit în orice tip de construcție critică și istoriografică. Această comunicare (și comuniune) a scriitorului cu artistul plastic nu este, așadar, o simplă analiză de serviciu și nici vreo obligație de a așeza lucrurile într-o ordine anume, ordine pe care o reclamă fenomenul însuși în goana lui obscură după coerență, ci o pildă enormă de solidaritate a limbajelor, oricât de diferite ar părea ele, și o la fel de mare nevoie de regăsire în experiența celuilalt. Scriitorul care scrie despre un pictor, un grafician sau un sculptor nu disecă, asemenea unui chirurg, organismul gata constituit pentru a-i deconspira alcătuirea, a-i evalua pulsul și a-i judeca metabolismul, ci se contopește subtil cu universul acestora, verificându-și, în complementaritate, propriile reprezentări și aspirații. De multe ori, scriitorul care privește consecvent în lumea imaginii plastice este el însuși un i pictor nemărturisit sau, în tot atâtea cazuri, el transferă artistului plastic idei specifice imaginarului său și îmbogățește imaginea cu un substrat epic imprevizibil și fascinant.

Dacă scriitorii pe care i-am amintit deja, alături de încă mulți alții mai puțin spectaculoși, acoperă intervalul dintre sfârșitul sec. XIX și primele decenii de după cel de-al doilea război, în stricta noastră contemporaneitate Marin Sorescu a fost unul dintre cei mai atenți și mai profunzi observatori ai fenomenului artistic. Dotat el însuși cu o reală îndemânare pentru desen, exersându-se constant și în pictură, de altfel a și deschis mai multe expoziții personale, posesor al unei inteligențe și al unei capacități de intuiție cu totul neobișnuite, Marin Sorescu nu a ratat nici un prilej de a-și mărturisi admirația pentru artele plastice și pentru artiști deopotrivă. Pictura sa mai veche sau mai recentă, adică din anii 90, oscilând între un abstracționism ingenuu și un figurativ ludic, conturează o personalitate artistică profundă și complexă, al cărei nucleu se alcătuiește din fuziunea unei prodigioase memorii arhaice cu enorma capacitate de emoție a copilăriei. O lume placentară, abia enunțată la nivelul figurației, născându-se ezitant din substanța cromatică și din tușa sincopată, care trimite nemijlocit către miturile elementare ale vieții domestice, cu precădere spre cele din orizontul bestiariului rural, cam așa ar putea fi rezumat acest exercițiu plastic și narativ unic în pictura noastră contemporană. Iar amprenta gândirii și sensibilității lui Sorescu este, și aici, inconfundabilă.